

BIBLIJA

STARI ZAVJET – 46 knjiga

- nastao u razdoblju od 13. st. pr. Kr. do rođenja Isusa Krista
- veći dio napisan je hebrejskim jezikom, a manji dio aramejskim jezikom

Petoknjžje ili Tora (hebr. nauk, uputa, zakon)

Prva cjelina SZ koja prikazuje povijest izabranoga naroda (Izraelaca). Započinje stvaranjem svijeta i čovjeka, a završava dolaskom Izraelaca pred Kanaan (Obećanu zemlju). Autorom petoknjžja smatra se Mojsije, vođa Izraelaca.

Sastoji se od **5 knjiga**:

1. Postanak (Genesis)
2. Izlazak (Exodus)
3. Levitski zakonik (Leviticus)
4. Brojevi (Numeri)
5. Ponovljeni zakon (Deuteronomium)

Povijesne knjige

Psalmi

- zbirka religioznih pjesama koje su pjevane uz glazbenu pratnju kao dio bogoslužja
- spjevani u obliku ritmizirane proze
- ukupno ih ima 150 i pripisuju se kralju Davidu.
- tri skupine: **hvalospjevi** ili himne Bogu – uzvisuju i slave Boga; **tužbalice** ili psalmi patnje – obraćaju se Bogu za pomoć, mole spas od nedaća; psalmi **zahvalnice** – izražavaju zahvalu Bogu za uslišane molitve.

Mudrosne knjige

- Knjiga o Jobu, Mudre izreke, Propovjednik, Pjesma nad pjesmama, Knjiga Mudrosti i Knjiga Sirahova
- sažimaju ukupnost mudrosti izraelskoga naroda

Proročke knjige

NOVI ZAVJET – 27 knjiga

- nastao u 1. st.
- napisan grčkim jezikom

EVANĐELJA

SINOPTIČKA EVANĐELJA – SINOPSIS (grč. sinopsa – istovremeno čitanje)

1. Evanđelje po Mateju

Matej – carinik, potom apostol; najstarije nastalo u Palestini za kršćane obraćene sa židovstva; sastavljeno na aramejskom jeziku pa prevedeno na grčki; sustavno iznošenje događaja; Isus je prikazan kao obećani Spasitelj (Mesija)

2. Evanđelje po Marku

Marko – učenik iz Jeruzalema, pomoćnik apostola Pavla i Petra drugo po starosti nastalo u Rimu gdje je Marko zapisao ono što je apostol Petar usmeno poučavao zapisano grčkim jezikom stil blizak narodnom pripovijedanju

3. Evanđelje po Luki

Luka – liječnik, učenik poganskog podrijetla, pomoćnik i pratilac apostola Pavla; treće po starosti, zapisano grčkim jezikom; uspostavlja suodnos Isusova života i tadašnjih povijesnih zbivanja; Isus je sjedinjenje ljepote i dobrote

4. Evanđelje po Ivanu

Autor evanđelja je Ivan Apostol, sin Zebedejev, svjedoče već u 2. st. mnogi izvori. Ivanovo je evanđelje najmlađe postankom i bitno se razlikuje od ostalih. Ono osvjetljava smisao Isusova života i djela te nauka na drugačiji, dublji način. Nazivaju ga još i duhovnim evanđeljem. Obiluje simbolikom i simbolima: Isus je Riječ, Svjetlo, Jaganjac Božji, Dobri Pastir, Kruh...

Djela apostolska

Sadržajno nastavljaju tekst trećega evanđelja i govore o djelima apostola Petra i Pavla nakon Isusova uskrsnuća sve do dolaska apostola Pavla u Rim. Jezično i stilski vrlo su bliska Lukinu evanđelju pa se pretpostavlja da je on autor. Najvjerojatnije su nastala između 80. i 90. godine.

Poslanice apostola Pavla

Apostol Pavao bio je sin židovske obitelji farizeja i zvao se Šaul. Preobratio se od progonitelja kršćanske Crkve u apostola kad mu se na putu za Damask ukazao uskrsnuli Isus i otkrio mu istinu kršćanske vjere. Od toga dana svoj je život posvetio naviještanju Krista i širenju kršćanstva zbog čega je bio zatočen, a prema nekim izvorima i mučen. Nema pouzdanih podataka o njegovoj smrti.

Važan dio njegova apostolskoga rada su poslanice sastavljene prigodno i namijenjene točno određenim slušateljima. Ukupno ih je 14. To su poslanice Solunjanima, Korinćanima, Filipljanima, Galaćanima, Hebrejima i dr.

Katoličke poslanice

Katoličkim poslanicama nazivaju se poslanice upućene kršćanima općenito, što objašnjava i njihov naziv, čiji su autori sv. Jakov, sv. Juda, sv. Petar i sv. Ivan. Ukupno ih je sedam

Otkrivenje ili Apokalipsa

Otkrivenje je završna biblijska knjiga čije se autorstvo pripisuje Ivanu. Od proročke knjige se razlikuje po tome što njezin autor skrivenu tajnu o budućnosti poznatu samo Bogu prima u obliku viđenja i zapisuje ih. Iznosi viziju Posljednjega suda, završne borbe Krista (Janje) sa Sotonom (Zvijer), pobjedu Krista te stvaranja novoga svijeta, novoga neba i zemlje. U ovoj knjizi sve ima simboličko značenje.

ZNAČENJE BIBLIJE – TEMELJNA KNJIGA EUROPSKE KULTURE I CIVILIZACIJE

RELIGIJSKO

- opisuje odnos čovjeka i Boga

POVIJESNO I CIVILIZACIJSKO

- opisuje opću povijest čovječanstva i židovskoga naroda

FILOZOFSKO

- sadrži odgovore na neka općeljudska pitanja

KNJIŽEVNOUMJETNIČKO

- sadrži različite književne vrste i stilove